

Πρόγραμμα ανταλλαγών περιφερειών άνθρακα της ΕΕ

Ανταλλαγή μεταξύ της Βόρειας Ουγγαρίας (HU), της Άνω Νίτρας (SK) και της Δυτικής Μακεδονίας (EL)

exchangeEU

Επίσκεψη μελέτης στη Βόρεια Ουγγαρία, Ουγγαρία

Αντιπρόσωποι από τη Βόρεια Ουγγαρία (HU), τη Δυτική Μακεδονία (EL) και την περιοχή Άνω Νίτρα (SK) συναντήθηκαν στο Έγκερ της Ουγγαρίας, την καρδιά της περιοχής άνθρακα Heves, για να ανταλλάξουν απόψεις σε τρία βασικά θέματα: **τη δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων, την ανάπτυξη στρατηγικών για την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των πρώην εργαζομένων στον τομέα του άνθρακα+ και την ευρύτερη συμμετοχή των ενδιαφερομένων.** Πέρα από τις εντατικές ομαδικές συζητήσεις, οι αντιπρόσωποι επισκέφθηκαν τον ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό **Mátra**, τον μοναδικό λειτουργικό άνθρακα+ σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ουγγαρία, καθώς και το κοινωνικό πάρκο ηλεκτρικής ενέργειας **Tiszabó και το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Heves**, μεταξύ άλλων τοπικών επισκέψεων. Όσον αφορά τις ενεργειακές κοινότητες, στη Δυτική Μακεδονία, στην οποία έχουν δημιουργηθεί περισσότερες από 1.400 ενεργειακές κοινότητες, δόθηκε έμφαση στη σημασία τους θέτοντας υψηλούς στόχους ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την παροχή κινήτρων για τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων. Επιπλέον, προτάθηκε ο σχεδιασμός νομικών παραμέτρων που διασφαλίζουν ότι οι ενεργειακές κοινότητες πραγματικά εξυπηρετούν τις ανάγκες των μελών τους, αντίθετα από την απλή πώληση ανανεώσιμης ενέργειας στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Μετά την ανταλλαγή απόψεων, η Άνω Νίτρα σχεδιάζει να συνεργαστεί με τη Δυτική Μακεδονία για να αντλήσει παραδείγματα μελέτης περιπτώσεων διαφορετικών μοντέλων ενεργειακών κοινοτήτων. Όσον αφορά την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, οι εκπρόσωποι συζήτησαν για διάφορες προσεγγίσεις τόσο στην επανεκπαίδευση των εργαζομένων στον άνθρακα όσο και στην προσέλκυση νέων βιομηχανιών για τη μείωση της περιφερειακής διαρροής νέων προς τα αστικά κέντρα. Ο πρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Heves παρουσίασε ένα σχέδιο για τη χρήση των πόρων του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (**Just Transition Fund - JTF**) προκειμένου να δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα προσανατολισμού, κατάρτισης και υποστήριξης της απασχόλησης για τους εργαζόμενους στον άνθρακα. Επίσης, η Upper Nitra υπογράμμισε ένα επιτυχημένο εφαρμοσμένο πρόγραμμα κέντρων επαφής, το οποίο έχει σχεδιαστεί για να παρέχει συμβουλές, οικονομική στήριξη, καθοδήγηση, ψυχολογική υποστήριξη και επαγγελματική κατάρτιση στους πρώην εργαζόμενους στον άνθρακα.

Όσον αφορά τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων, όλες οι αντιπροσωπείες τόνισαν τη σημασία της τοποθέτησης των πολιτών στο επίκεντρο της διαδικασίας μετάβασης. Παρουσιάστηκαν παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών για να αναδειχθούν τρόποι ένταξης των τοπικών φορέων στη διαδικασία μετάβασης, όπως τα έργα **EUTeens4Greens** στη Δυτική Μακεδονία και η εταιρεία «Pronea» στη Σλοβακία, η οποία επικεντρώνεται στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την επιχειρηματικότητα και τους ενθαρρύνει να αναπτύξουν την περιοχή τους μέσω των δικών τους ιδεών και έργων.

ΒΟΡΕΙΑ ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Ρόλοι	Περιοχή φιλοξενίας	Μέντορας σε αντίστοιχους τομείς εμπειρογνωμοσύνης
Κύριοι εμπλεκόμενοι παράγοντες	Γραμματεία της Επιτροπής άνθρακα, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της κομητείας Χέβες	
Τομέας εξειδίκευσης	Συμμετοχή των ενδιαφερομένων	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΩ ΝΙΤΡΑ, ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Ρόλοι	Περιοχή επίσκεψης	Μέντορας σε αντίστοιχους τομείς εμπειρογνωμοσύνης
Κύριοι εμπλεκόμενοι παράγοντες	Πόλη της Prievidza, CEE Bankwatch Network-Priatelja; Ζέμε και Προνέα	
Τομέας εξειδίκευσης	Ανάπτυξη έργων καθαρής ενέργειας; ειδικά Τηλεθέρμανση	

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ

Ρόλοι	Περιοχή επίσκεψης	Μέντορας σε αντίστοιχους τομείς εμπειρογνωμοσύνης
Κύριοι εμπλεκόμενοι παράγοντες	ΑΔΜΗΕ-ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, Ινστιτούτο SMBC, Επιμελητήριο Φλώρινας και DCN Global	
Τομέας εξειδίκευσης	Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων και συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών για τη νεολαία	

Προφίλ περιοχής

Προς μια δίκαιη μετάβαση μακριά από τον άνθρακα

Η ανταλλαγή αυτή συγκέντρωσε τρεις περιφέρειες που εξακολουθούν να εξάγουν λιγνίτη, αλλά έχουν σχέδια για τη σταδιακή κατάργηση του άνθρακα στο μέλλον. Συγκεκριμένα, η Σλοβακία σχεδιάζει να καταργήσει σταδιακά τον λιγνίτη έως το τέλος του 2023, η Βόρεια Ουγγαρία έχει ως στόχο να το πραγματοποιήσει έως το 2025, ενώ η Δυτική Μακεδονία σχεδιάζει να το επιτύχει μέχρι το τέλος του 2028.

ΒΟΡΕΙΑ ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα

ΣΥΝΕΧΙΖΟ-ΜΕΝΗ

197

εκατ. Ευρώ ετήσιων εσόδων¹ το 2021

2000

απασχολούμενοι εργάτες άνθρακα

2

εξόρυξη ανθρακωρυχείων

1

μονάδες άνθρακα σε λειτουργία

15%

της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα

Στόχος κλεισίματος

950 MW έως το 2025²

Κατάσταση δίκαιης ενεργειακής μετάβασης

Η Βόρεια Ουγγαρία εργάζεται για την προετοιμασία του έργου προσκλήσεις για έργα ευθυγραμμισμένα με βασικά θέματα που προσδιορίζονται στα δύο ΤJTPs της χώρας. Τα σχέδια επικεντρώνονται στις περιοχές εξόρυξης λιγνίτη Heves και Borsod Abauj Zemplen.

¹ 1 Ετήσια Έκθεση του MVM Mátra Energia Zrt. (2021)

² Το Υπουργείο Ενέργειας αυτήν την περίοδο διενεργεί μια οικονομική ανάλυση για να αξιολογήσει το ενδεχόμενο επέκτασης της ημερομηνίας κλεισίματος, η οποία δεν θα επιβεβαιωθεί πριν από τον Ιούνιο.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΩ ΝΙΤΡΑ, ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα

ΣΥΝΕΧΙΖΟ-ΜΕΝΗ

195

εκατ. Ευρώ ετήσιων εσόδων

2221

απασχολούμενοι εργάτες άνθρακα

1

εξόρυξη ανθρακωρυχείων

1

μονάδα παραγωγής ενέργειας άνθρακα σε λειτουργία

6%

της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα

Στόχος κλεισίματος

266 GW μετά το 2023

Κατάσταση δίκαιης ενεργειακής μετάβασης

Η Σλοβακική Δημοκρατία έχει προγραμματίσει να διακόψει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από εγχώριο λιγνίτη έως το τέλος του 2023. Την ίδια στιγμή, η εταιρεία Upper Nitra εστιάζει στην υποστήριξη της παραγωγής ενέργειας με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, με έργα που επικεντρώνονται σε τομείς όπως η τηλεθέρμανση. Αντίστοιχα, η Σλοβακική ΤJTP επιδιώκει την οικονομική διαφοροποίηση, τη μετάβαση σε καθαρή ενέργεια, την αναζωογόνηση των εδαφών και την ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου και δεξιοτήτων για μια δίκαιη μετάβαση.

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα

ΣΥΝΕΧΙΖΟ-ΜΕΝΗ

1

δισ. Ευρώ ετήσιων εσόδων

3200

απασχολούμενοι εργάτες άνθρακα

3

εξόρυξη ανθρακωρυχείων

3

σταθμός ηλεκτροπαραγωγής άνθρακα σε λειτουργία

Περίπου. 25%

της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα

Στόχος κλεισίματος

2,5 GW μετά το 2028

Κατάσταση δίκαιης ενεργειακής μετάβασης

Η Ελλάδα έχει μειώσει γρήγορα τη χρήση του άνθρακα το τελευταίο διάστημα από 43% το 2017 σε 12% το 2021. Το 2019, η ελληνική κυβέρνηση αποφάσισε το κλείσιμο όλων των λιγνιτικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής έως το 2028 και την επιτάχυνση της απολιγνιτοποίησης με την απόσυρση του 80% της εγκατεστημένης δυναμικότητας έως το 2023. Το Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης της Δυτικής Μακεδονίας επικεντρώνεται στη μετατροπή της περιοχής σε κόμβο παραγωγής και χρήσης καθαρής ενέργειας.

Κοινές προκλήσεις

Και οι δύο περιοχές αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις:

➤ Διατήρηση ανθρώπινου κεφαλαίου στην περιοχή για την υποστήριξη της επόμενης φάσης της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής;

➤ Δημιουργία και διατήρηση ενός αξιόπιστου νομικού πλαισίου που θα επιτρέπει στις Ενεργειακές κοινότητες τόσο ως κερδοσκοπικά μοντέλα όσο και ως μοντέλα με επίκεντρο τον πολίτη;

➤ Περιορισμένο προσωπικό σε εθνικές, περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις για την υποστήριξη του ευρέος φάσματος θεμάτων δίκαιης μετάβασης και μέτρων εφαρμογής.

Θέματα εστίασης

Η ανταλλαγή αυτή επικεντρώθηκε στα τρία παρακάτω θέματα:

Οικονομική διαφοροποίηση μέσω της ανάπτυξης υποδομών

Ένα ουσιαστικό μέρος της ανταλλαγής επικεντρώθηκε στον τρόπο δημιουργίας, ρύθμισης και υποστήριξης Ενεργειακών Κοινοτήτων στις περιοχές άνθρακα της Δυτικής Μακεδονίας με κοινές νομικές διατάξεις και σκέψεις για την αποτελεσματική δημιουργία μιας Ενεργειακής Κοινότητας. Επίσης, μοιράστηκαν πολύτιμα διδάγματα σχετικά με τον τρόπο δημιουργίας νομικά δεσμευτικών κανόνων για να διασφαλιστεί ότι τα μέλη της Ενεργειακής Κοινότητας επωφελούνται πραγματικά από την παραγόμενη ανανεώσιμη ενέργεια.

Υλοποίηση έργων δίκαιης μετάβασης

Κάθε μία από τις περιφέρειες μοιράστηκε τις αντίστοιχες προσεγγίσεις της για την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων (πρώην) εργαζομένων στον άνθρακα για να τους προετοιμάσει για νέες θέσεις εργασίας και νεοεγκατεστημένες βιομηχανίες. Επισημάνθηκαν προγράμματα δεξιοτήτων με δύο προσεγγίσεις από κάτω προς τα πάνω και από πάνω προς τα κάτω.

Συμμετοχή Των Ενδιαφερομένων

Οι περιφέρειες μοιράστηκαν διαφορετικές προσεγγίσεις για να συνεργαστούν με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, και εντός της περιοχής τους και στις γειτονικές χώρες στη διαδικασία δίκαιης μετάβασης. Επικεντρώθηκαν οι συζητήσεις εμπλοκής των ενδιαφερομένων σχετικά με τη σημασία της οικοδόμησης ενός οικοσυστήματος εμπειρογνομόνων και επαγγελματιών δίκαιης μετάβασης που εμπλέκουν πολίτες, ΜΚΟ και άλλες τοπικές οργανώσεις πολιτών στη διαδικασία μετάβασης.

Σύσταση

- + Με βάση μια διεξοδική ανάλυση του τοπίου των ενδιαφερομένων, προσδιορίστε τους βασικούς ενδιαφερόμενους που πρέπει να εμπλακούν. Στη συνέχεια, προσαρμόστε τη στρατηγική και τα έργα δέσμευσης δίκαιης μετάβασης;
- + Πριν σχεδιάσετε μια στρατηγική ανάπτυξης Ενεργειακής Κοινότητας για κοινότητες στην περιοχή σας, ρωτήστε πρώτα τους πολίτες, τις ΜΜΕ και τους Δήμους για το τι είναι απαραίτητο για να επενδύσουν και να συμμετάσχουν σε ένα έργο Ενεργειακής Κοινότητας;

- + Για να καθορίσετε πόσο προϋπολογισμό χρειάζεστε για τη δημιουργία ενός περιφερειακού προγράμματος επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων, ξεκινήστε εντοπίζοντας νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες για την περιοχή σας και ποιοι πρώην εργαζόμενοι άνθρακα θα πρέπει να μάθουν να είναι απασχολήσιμοι από αυτούς τους νέους επιχειρηματικούς τομείς;
- + Μόλις ξεκινήσει το πρόγραμμα επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων σας, ζητήστε από τους πρώην εργαζόμενους στο λιγνίτη που πέρασαν με επιτυχία το πρόγραμμά σας να το προωθήσουν περαιτέρω στον δικό τους κύκλο.

“Πρέπει να βάλουμε τους ανθρώπους στο επίκεντρο της διαδικασίας δίκαιης μετάβασης. Οι ανταλλαγές ομοτίμων μας βοηθούν να κατανοήσουμε πώς να το κάνουμε αυτό.”

Δημήτριος κουράς, ενέργεια, ειδικός ΑΔΜΗΕ
- ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, Δυτική Μακεδονία, Ελλάδα

“Οι ανταλλαγές δημιουργούν την ευκαιρία για τη δημιουργία νέων συνδέσεων και την γνωριμία με διαφορετικές προσεγγίσεις για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης.”

Ondrej Grentcik, Pronea, Σλοβακία

Μάθηση

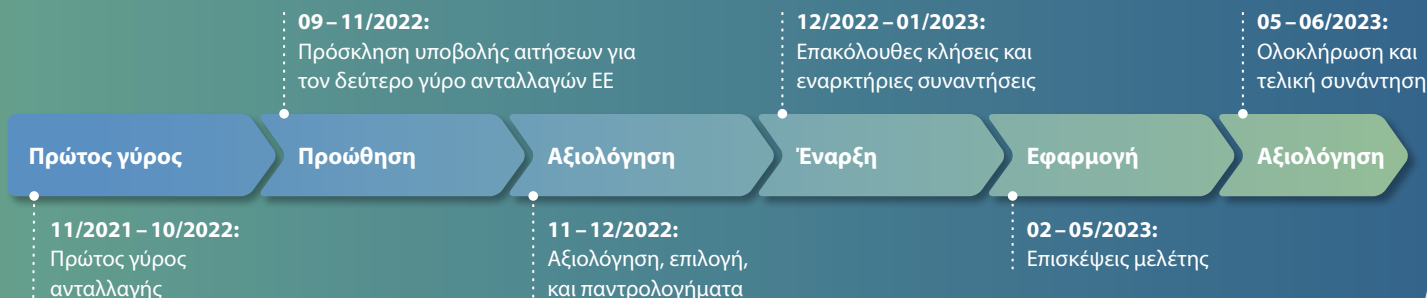
- ✓ Οι πολίτες πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία δημιουργίας μιας Ενεργειακής Κοινότητας για να διασφαλίσουν ότι αυτές οι κοινότητες εξυπηρετούν τις ανάγκες τους σε ενέργεια, αντί να πωλούν απλώς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην αγορά;
- ✓ Μια σημαντική προϋπόθεση για τη μετατόπιση της νοοτροπίας των εργαζομένων στον άνθρακα και των κοινοτήτων προς την υποστήριξη μιας οικονομίας χαμηλών

- ✓ εκπομπών άνθρακα είναι μια ισχυρή πολιτική δέσμευση για τα εθνικά σχέδια σταδιακής κατάργησης του άνθρακα;
- ✓ Είναι σημαντικό να γνωστοποιήσουμε με σαφήνεια ότι ένα ανθρακωρυχείο θα κλείσει και ότι αν και θα αλλάξει την περιοχή, υπάρχει ένα όραμα για την περιοχή και ότι οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν στη διαμόρφωση αυτού του οράματος;
- ✓ Για να ενσωματωθούν αποτελεσματικά οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της επόμενης γενιάς σε σχέδια και έργα δίκαιης μετάβασης, η συμμετοχή των νέων θα πρέπει να ξεκινήσει νωρίς – στο δημοτικό ή στο γυμνάσιο.

Ανάπτυξη προγράμματος

το exchangeEU αποτελείται από δύο γύρους ανταλλαγής, που εκτείνονται από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Ιούνιο του 2023. Ο πρώτος γύρος πραγματοποιήθηκε από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Οκτώβριο του 2022, ο δεύτερος γύρος ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2022. Σε κάθε γύρο, οι υποψήφιες περιφέρειες ζευγαρώνονται κατάλληλα σύμφωνα με τις τροχιές δίκαιης μετάβασης

και σταδιακής κατάργησης του άνθρακα. Στη συνέχεια, οι αντίστοιχες περιφέρειες συνεργάζονται στενά για την ανάπτυξη μιας επίσκεψης μελέτης σε μία από τις περιφέρειες με βάση τις δικές τους ανάγκες και τα θεματικά τους ενδιαφέροντα. Οι διαμεσολαβητές ανταλλαγής που τους έχουν ανατεθεί τους υποστηρίζουν καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Σχετικά με το exchangeEU

Το exchangeEU είναι ένα πρόγραμμα ανταλλαγής που αφορά περιοχές στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) που βρίσκονται σε μεταβατική φάση όσον αφορά την παραγωγή άνθρακα, λιγνίτη, τύρφης και σχιστολιθικών πετρελαίων (coal+). Το πρόγραμμα εντάσσεται στην πρωτοβουλία Coal Regions in Transition (CRiT) και υλοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Με στόχο να επιταχυνθεί μια δίκαιη και χαμηλή σε άνθρακα ενεργειακή μετάβαση στην Ευρώπη, το exchangeEU προωθεί τη συνεργασία και την αμοιβαία μάθηση μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ που βρίσκονται σε μετάβαση, με στόχο την υλοποίηση στρατηγικών δίκαιης ενεργειακής μετάβασης. Κύριος στόχος είναι να υποστηριχθούν οι υπο-μετάβαση περιφέρειες της ΕΕ στη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών των ενεργειακών τους συστημάτων, προστατεύοντας παράλληλα τους εργαζόμενους και τις κοινότητες μέσω της οικονομικής διαφοροποίησης και της τεχνολογικής καινοτομίας.

Αποτελέσματα του δεύτερου γύρου εφαρμογής

Συνολικά **17 περιφέρειες άνθρακα** σε μεταβατικό στάδιο έχουν επιλεγεί για να συμμετάσχουν

Η διαδικασία αντιστοίχισης είχε ως αποτέλεσμα **9 ανταλλαγές**, συμπεριλαμβανομένων 5 ζευγών περιοχής και 4 τριγώνων περιοχής

Οι συμμετέχουσες περιφέρειες αντιπροσωπεύουν συνολικά **11 κράτη μέλη της ΕΕ**: Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Κροατία, Εσθονία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Ισπανία

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα μας

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της πλατφόρμας Just Transition

Εγγραφείτε στο newsletter μας

Επισκεφθείτε τα κανάλια κοινωνικών μέσων

exchangeEU ios μέρος της [Πρωτοβουλίας για Περιοχές άνθρακα σε μετάβαση / CRiT](#))